Κοινά: Ο Μεγάλος "Άλλος" της Παραγωγής

Αντώνης Μπρούμας

Νεοκλασικοί και μαρξιστές οικονομολόγοι ομονοούν ότι οι κοινωνίες μας αναπαράγονται αποκλειστικά μέσα από την οικονομία της καπιταλιστικής αγοράς και ότι καμία ανθρώπινη δραστηριότητα δεν βρίσκεται εκτός αυτής. Τα πάντα είναι καπιταλισμός.

Η πραγματικότητα είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνικής δραστηριότητας αναπαράγεται με βάση τα κοινά [commons] και ότι η κερδοφορία των επιχειρήσεων στηρίζεται σε αυτά και όχι το αντίθετο. Η δική μας καθημερινότητα κατακλύζεται από τον βασισμένο στα κοινά τρόπο κοινωνικής αναπαραγωγής.

Το ότι δεν καταμετράμε τις κοινωνικές αξίες που παράγουμε και κυκλοφορούμε μέσα από τον εναλλακτικό αυτό τρόπο κοινωνικής αναπαραγωγής δε σημαίνει ότι αυτές δεν παράγονται και δεν μας υποστηρίζουν. Σημαίνει απλώς ότι καταμετράμε τα πάντα με βάση την κυρίαρχη μορφή αξίας, το χρήμα.

Δε θα φέρουμε τα πιο βασικά παραδείγματα κοινών [commons], που στηρίζουν την καθημερινότητά μας, όπως κοινόχρηστα πράγματα [χώροι, βασικά αγαθά], οικογένεια, φίλοι, δομές αλληλεγγύης, σχέσεις συνεργασίας, οικονομίες δώρου, πληροφορία, γνώση, πολιτισμός κτλ. αλλά ένα παράδειγμα από το διαδίκτυο.

Παρόλο που είναι το 7ο πιο δημοφιλές σάιτ στον κόσμο η Wikipedia δεν αξίζει τίποτα στο χρηματιστήριο, δεν παράγει μισθούς [μόνο 100 άτομα], φόρους, συναλλαγές, ΦΠΑ κτλ και γενικώς δε συνεισφέρει στην "ανάπτυξη" της οικονομίας των ΗΠΑ. Είναι όμως έτσι ή μήπως απλώς οι κοινωνικές αξίες που όλοι παράγουμε μέσω της Wikipedia και επιστρέφουν ελεύθερα με τη μορφή δώρου πάλι σε όλους δεν καταγράφονται επειδή δεν είναι εμπορεύματα, δεν ανταλλάσσονται με βάση το χρήμα, δεν

καταγράφονται στο ΑΕΠ των ΗΠΑ κτλ;

Μήπως η οικονομία του δώρου στο διαδίκτυο είναι πολύ μεγαλύτερη [σε υβριδικές βεβαίως και όχι τόσο καθαρές όπως της Wikipedia μορφές] από την εμπορευματική οικονομία της αγοράς αλλά απλώς έχουμε εκπαιδευθεί να μην την καταγράφουμε;

Μήπως από την παραγωγή περιεχομένου στο facebook αυτό που μόνο καταγράφουμε ως πραγματική οικονομία είναι τα κέρδη της επιχείρησης facebook, ενώ οι αξίες που το περιεχόμενο των χρηστών του καθημερινά παράγει είναι κάτι πολύ ευρύτερο;

Η αλήθεια είναι πως δεν υπάρχει εναλλακτική. Αν το εμπόρευμα υπεισερχόταν σε κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας, οι κοινωνίες αυτόματα θα κατέρρεαν. Οι κοινωνίες δεν καταρρέουν, γιατί υπάρχει ένας άλλος ολόκληρος κόσμος, που τον συναντάμε κάθε μέρα και κινείται αλλιώς. Η καπιταλιστική αγορά εξαρτάται από τον κόσμο αυτόν. Δεν μπορούμε να την φανταστούμε χωρίς τον κόσμο αυτόν. Ωστόσο, ο κόσμος των κοινών δεν εξαρτάται από την καπιταλιστική αγορά. Μπορούμε να φανταστούμε τον κόσμο των κοινών ως την κυρίαρχη σφαίρα παραγωγής αξίας και κοινωνικής αναπαραγωγής. Και βασικά δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική πέρα από το να κάνουμε αυτή την ουτοπία πράξη. Γιατί έτσι μας αρέσει!